

UČITELJSKI T O V A R Š.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dné vsakega mesca, in veljá za celo leto 2 gold. 50 kr.,
za pol leta 1 gold. 30 kr.

Tečaj V.

V Ljubljani 1. oktobra 1865.

List 19.

Nesrečnik.

Za veseljem pride žalost,
Zdaj je temno, zdaj svetló,
S srečo pade v brezno radost,
Milo zrè za njo okó.

Nikdar več ni èelo jasno,
Lice vpada in bledí,
Kar je pred mu bilo krasno,
Te lepote — več je ni.

Draga mu je le samota,
Ne pozná prijatelja,
Tihè so mu znane pota,
Steze gojzda èrnega.

Slavèvo se mílo petje
Več prijetno mu ne zdí,
Krasne cvetke, žarno cvetje
Niè več njemu ne cveti.

„Kje ste časi?“ èlovek zdíha;
Ali ní jih več nazaj,
Noè ga le obdaja tíha,
Ptuj mu je posvetni raj.

Kakor kó na zemljo bljuje
Lij serditi iz nebá,
Tako tuga obiskuje
Revčika nesreènega.

Vendar njemu zvezda stíje,
Da ozira se na njó,
Ki mu sladke upe líje,
Briše grenko mu solzó.

Miroslav Turk.

Namen in korist glavnih šol, ter dolžnosti sosesk do šol. *)

Šola je naprava, ki ima namen pravo izrejo mladosti, od staršev pričeto, dopolnovati, ali od njih zanemarjeno po moči nadomestvati, in tako izobraženje in omiko narodovo zviševati.

*) Iz letošnega „Letnega sporočila“ c. k. deške glavne šole v Loki.

Prava izreja, kakor prava omika pa mora vkoreninjena biti v veri in napeljevati k bogaboječnosti. Prav namreč piše bogoljubni in učeni škof Seiler: „Gospod! gledal sem tri nastope velike igre, in tresti sem se jel pred tem, kar bi še imel gledati. Vidil sem v prvem nastopu, kako so popolnoma sprideni politikarji ali deržavni gospodje Tebi, o Bog! slovo dajali rekoč: Mi te ne potrebujemo, da bi vladali dežele in ljudi; to premoremo brez Tebe. Molčal sem, in sem se jokal. V drugem nastopu sem vidil, kako so Ti brezumni moralisti ali нравni učitelji dajali slovo rekoč: Ne potrebujemo Te več, da bi ljudi delali dobre in zadovoljne, saj znamo to brez Tebe. Molčal sem, in sem se jokal. V tretjem sem vidil, kako so Ti še celó blazni ali nori bogoslovci slovo dajali rekoč: Mi moremo ljudi tudi brez Tebe srečne storiti. Gospod, sem rekel, kako dolgo še? Tako bo ljudstvo brez vere, vera brez življenja, svet brez pastirja, učeni brez modrosti, šege brez moči, hudobija brez strahu, čednost brez podsломbe, mladež brez živega zgleda, prihodnost strašnejša od sedanjosti“.

Hoče toraj šola ljudstvo osrečevati, premore to le z omiko v duhu kersanskem.

Pravi namen šole je tedaj tudi izrečen v napisu stare šole naše: „Gott zu Ehren, diesem Vaterland und dessen Jugend zur Wohlfahrt“. Šola, lepi vert zasajen z naj dražjimi hranjenčki, katerim duhovni in učeni po nauku nebeškega vertnarja oskerbljujejo potrebne svitlobe t. j. lepih nauk in gorkote, t. j. poblaženja serca, da tako blagi cvetki porošeni z milostjo Gospodovo ravno kviško rasti, vert lepšati in svoj namen doseči zamorejo, — si mora prizadevati iz mladih ljudi izrediti umetne in poštene deržavljane ter dobre kristjane, in tako pripravljati nebesom vrednih prebivavcev.

To je tedaj kratko naznanjen preimenitni namen šole, to nje sv. dolžnost, da ga doseže; to je pa tudi korist, ki po nji soseskam in narodu izhaja.

Kdor dobrote vživa, da jih je vreden, tudi dolžnosti opravljati mora. — Sreča soseski, ki dobro vravnano šolo ima; dolžnost soseske pa tudi je, da jo hvaležno podpira in zanjo marljivo skerbi. Soseski pa tudi čast in sicer toliko veči, kolikor težavneje pa vender dobrovoljno stori to svojo dolžnost.

Nehvaležnost, sploh na svetu domá, se pri šolah še posebno kaže. Skušnja jasno priča, da se navadno vsako blago

prizadevanje bolj ceni kot šolski trud. Kje je vzrok tega? Rekel bo marsikteri, da se zeló vsaka reč jako hvaliti zamore, ako se prezrejo nje pomankljivosti. „Šola popisana v svoji smisli ali ideji, kar bi imela biti, je blaga naprava, se pravi, ali pa doveršuje svoj namen? Toliko let otroci hodijo v šolo, pa koliko bolj je še spridena mladost, kot je bila? Veliko več se za šolo izdá, kot se od njih sadu dobi.“

Na vse te vgovore, že davno overžene, naj se tukaj reče le to: Pod solncem popolnoma res ni nobena stvar; po smisli ali ideji je sleherna lepši in boljši kot v resnici. Toraj je pač res naj sveteji dolžnost njim, ki šole oskerbljujejo, da bi bile šole, kar imajo biti: naprave, ki bistrijo um, boljšajo serce ter mladost v kreposti vadijo in vterjujejo. Kako naj se zahteva to, naj obširneje pišejo boljši in urniši peresa. Tukaj naj omenjenemu očitaniu odgovorim s prašanjem: „Kaj so vselej šole krive, da ne donášajo zaželenega sadu?“ Šole imajo namen izrejo mladosti, od staršev pričeto dopolnovati ali zane-marjeno po moči nadomestovati. Podlaga vsi drugi je tedaj izreja, ktero otrokom dajo starši. Bog sam jo je staršem izročil pervim, jih pa tudi težke umetnosti naj bolje naučil, tako da izreje skerbne matere nobena še tako umetno vravnana šola pri otrocih popolnoma nadomestiti v stanu ni.

Kakoršna je korenina, tako je navadno tudi drevo. Je korenina trdna, se dá drevesce ravnati po volji vertnarjevi; je podlaga stanovitna, tedaj se zamore dozidati lepo poslopje. Pri slabi gnili korenini pa — kako bi mogel lepo drevesce zgojiti; ali kako lepo zidovje dozidati, ako se tu zida, tam podira? Podob na šolo in domačo izrejo obernjenih razlagati ni treba, skušnja jih kaže; tedaj le rečem: Dajte nam dobrih staršev, šola bo dajala dobrih učencev!

„Otroci so popačeni, čeravno v šolo hodijo“, — odgovor na tako očitaje je kratek: a) Kakšni bi še le bili, ko bi jim šola saj naj terjih rogov ne odbila? In b) bučela serka iz cvetlice med, sersen pa strup; cvetlica pa le ostane vertu lepota. Ako se toraj za dobro vravnane šole veliko izdaja, ali je to mar zaverženo? Veliko več, kakor se za šole izdá, mladost brez šolske izreje in omike zabije in zapravi, veliko več zamudi, ker si nevedna pridobiti ne zna. Res je tedaj: Sreča soseski, veselje cerkvi, podpora državi so dobro vravnane šole.

Ravnatelj.